

**UCHWAŁA NR VIII/58/2024
RADY GMINY KOŁACZKOWO**

z dnia 2 grudnia 2024 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2025-2027

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. 2024 r., poz. 1465) i art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2024 r., poz. 177 ze zm.) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2025-2027, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Kołaczkowo.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Gminy
Kołaczkowo

Małgorzata Jakubowska

Załącznik do uchwały Nr VIII/58/2024
Rady Gminy Kołaczkowo
z dnia 2 grudnia 2024 r.

Gminny Program
Wspierania Rodziny na lata 2025-2027

Kołaczkowo grudzień 2024 r.

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	3
Uzasadnienie.....	4
Diagnoza demograficzna i społeczna Gminy Kołaczkowo	5
Adresaci Programu	9
Analiza SWOT	10
Cele Gminnego Programu Wspierania Rodziny.....	11
Realizatorzy/partnerzy Programu	12
Źródła finansowania Programu	13
Zakładane efekty realizacji Programu	13
Monitoring i ewaluacja Programu	13

I. Wprowadzenie

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2025-2027 jest kontynuacją programów realizowanych w latach poprzednich i powstał w oparciu o ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Rodzina to podstawowa komórka społeczna, która funkcjonuje dzięki długotrwałej więzi emocjonalnej i określającym je stosunkom osobowym.

Dziecko i rodzina wymagają szczególnego wsparcia, troski i ochrony.

Rodzina to podstawowe środowisko, które powinno zapewnić bezpieczeństwo emocjonalne dziecku. Rodzina oddziałuje w sposób świadomy i nieświadomy na osobowość dziecka, przekazuje mu swój system wartości, tradycje, ukierunkowuje jego aktywność i postępowanie na całe życie. Jest najbardziej stabilnym punktem odniesienia w doświadczeniu dziecka.

Nadrzędnym celem polityki prorodzinnej jest tworzenie warunków do pełnego rozwoju rodziny. By cel ten mógł być realizowany muszą zostać wykorzystane rozwiązania pozwalające zastąpić dominującą obecnie zasadę opiekuńczości państwa, zasadą pomocniczości wobec rodziny. W pierwszej kolejności rodzina powinna mieć możliwość samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami, co zwiększa jej szanse na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz stymuluje aktywność własną, a także wyzwala potencjał rodziny. Niezwykle ważne jest umacnianie rodziny i przeciwdziałanie jej dysfunkcyjności w realizacji funkcji psychospołecznych.

Jeżeli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań.

Problemy występujące w rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Dlatego rodziny dysfunkcyjne wymagają stałego monitorowania i współpracy ze strony pracowników socjalnych, asystenta rodziny, pedagogów szkolnych, kuratorów sądowych, pracowników przychodni medycznych, policji i przedstawicieli innych instytucji działających w obszarach wspierania rodziny.

Niniejszy Program skupia się przede wszystkim na wsparciu świadczonym dla rodzin przez pomoc społeczną. Zadania te wchodzą w zakres Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych i powinny zakładać działania zorientowane na zabezpieczenie potrzeb, tworzenie pozytywnego środowiska wychowawczego, poprawę jakości życia dzieci i rodzin, jak również podejmowania interwencji i objęcie opieką w sytuacjach zagrożenia dobra dziecka.

II. Uzasadnienie

Zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jednym z zadań gminy jest opracowanie i realizacja trzyletniego programu wspierania rodziny.

Założeniem ustawy jest pomoc dziecku i jego rodzinie w sposób zintegrowany, poprzez współdziałanie i współpracę wszystkich wyspecjalizowanych w tym zakresie instytucji /sąd, szkoły, policja, pomoc społeczna/.

Podstawowym założeniem Programu jest zapobieganie i rozwiązywanie problemów z jakimi zmagają się rodziny oraz stworzenie spójnego systemu wsparcia rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

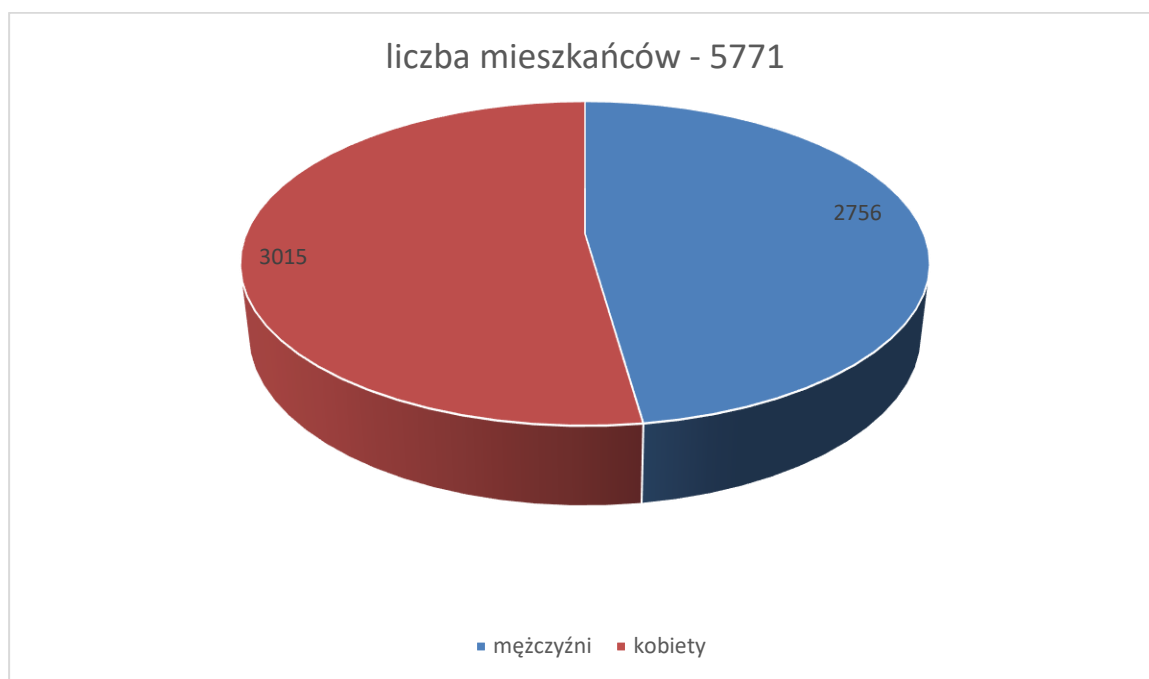
Niniejszy program skupia się przede wszystkim na opiece świadczonej dla rodzin przez pomoc społeczną, gdyż znaczną część zadań opieki nad dzieckiem i rodziną realizują pracownicy zatrudnieni w pomocy społecznej. Zadania te wchodzi w zakres Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych i powinny zakładać działania zorientowane na zabezpieczenie potrzeb, tworzenie pozytywnego środowiska wychowawczego, poprawę jakości życia dzieci i rodzin, jak również podejmowanie interwencji i objęcie opieką w sytuacjach zagrożenia dobra dziecka. Działania programu powinny być skoncentrowane na wsparciu rodziny biologicznej dziecka, a istotą podejmowanych działań winno być wspieranie, a nie zastępowanie rodziny, nauczycieli i społeczności lokalnej w rozwiązywaniu problemów rodziny. Wynika to z zasady pomocniczości stanowiącej obecnie zasadę konstytucyjną.

Program jest propozycją zintegrowanych i planowanych kierunków działań w odniesieniu do mieszkańców Gminy Kołaczkowo.

III. Diagnoza demograficzna i społeczna Gminy Kołaczkowo.

Gmina Kołaczkowo położona jest we wschodniej części województwa wielkopolskiego. Zajmuje obszar 115,9 km², który zamieszkuje 5771 mieszkańców. Administracyjnie gmina podzielona jest na 17 sołectw.

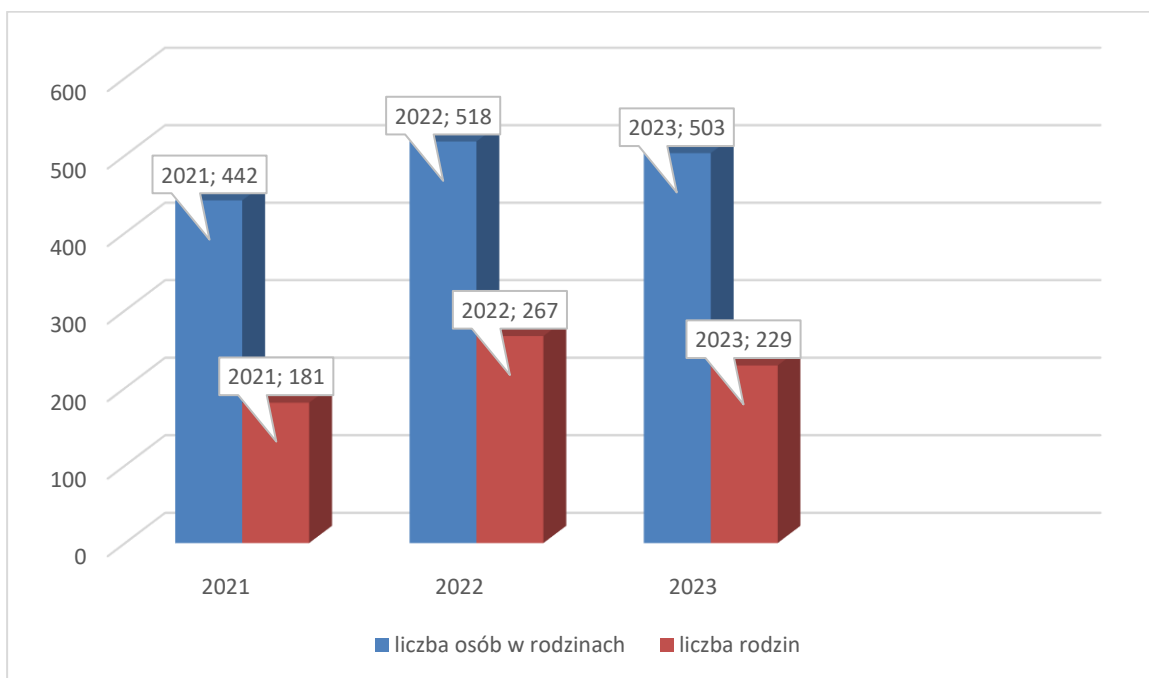
Liczba ludności na dzień 31.12.2023 r. wynosiła 5771 osób, w tym 3015 kobiet i 2756 mężczyzn.

Wykres 1: statystyka mieszkańców według płci.

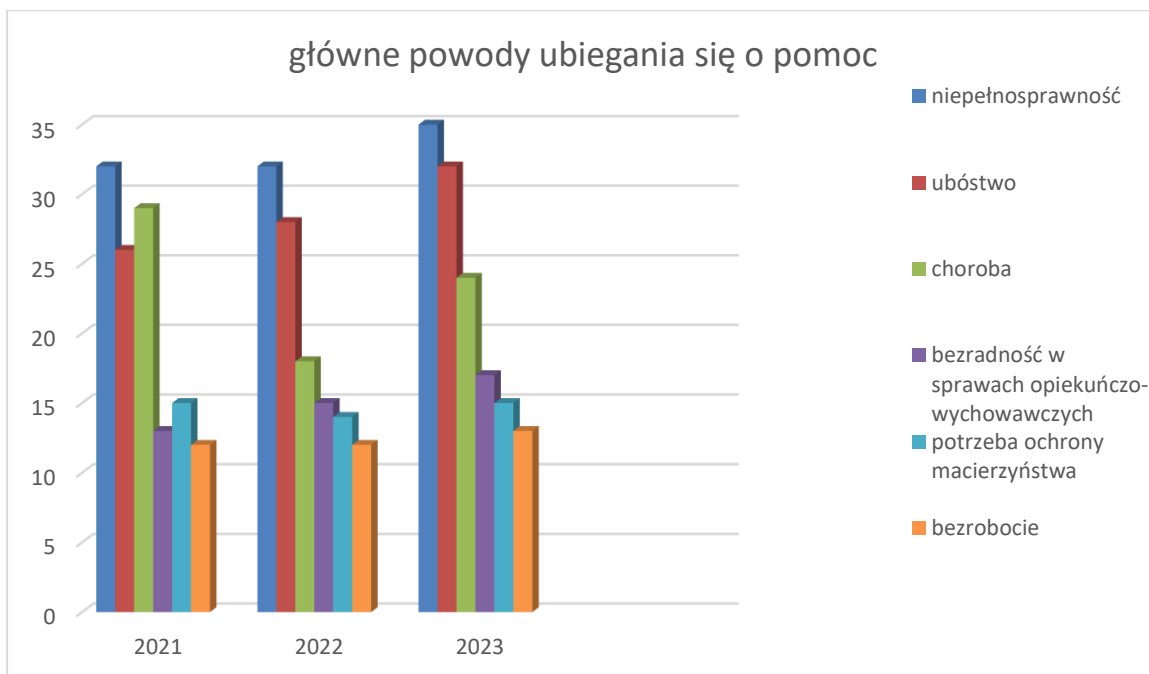
Źródło: opracowanie własne GOPS.

Do określenia zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny niezbędna jest analiza danych o osobach i rodzinach objętych wsparciem przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kołaczkowie.

Wykres 3: Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej GOPS w latach 2021-2023

Źródło: dane własne GOPS,OZPS.

Wykres 3: Główny powody ubiegania się o pomoc.

Źródło: dane własne GOPS,OZPS.

Powyższe dane wskazują, że w ciągu 3 ostatnich lat bezrobocie nie jest problemem dominującym. Obecnie głównymi powodami zwracania się o pomoc są: niepełnosprawność, ubóstwo i długotrwała lub ciężka choroba.

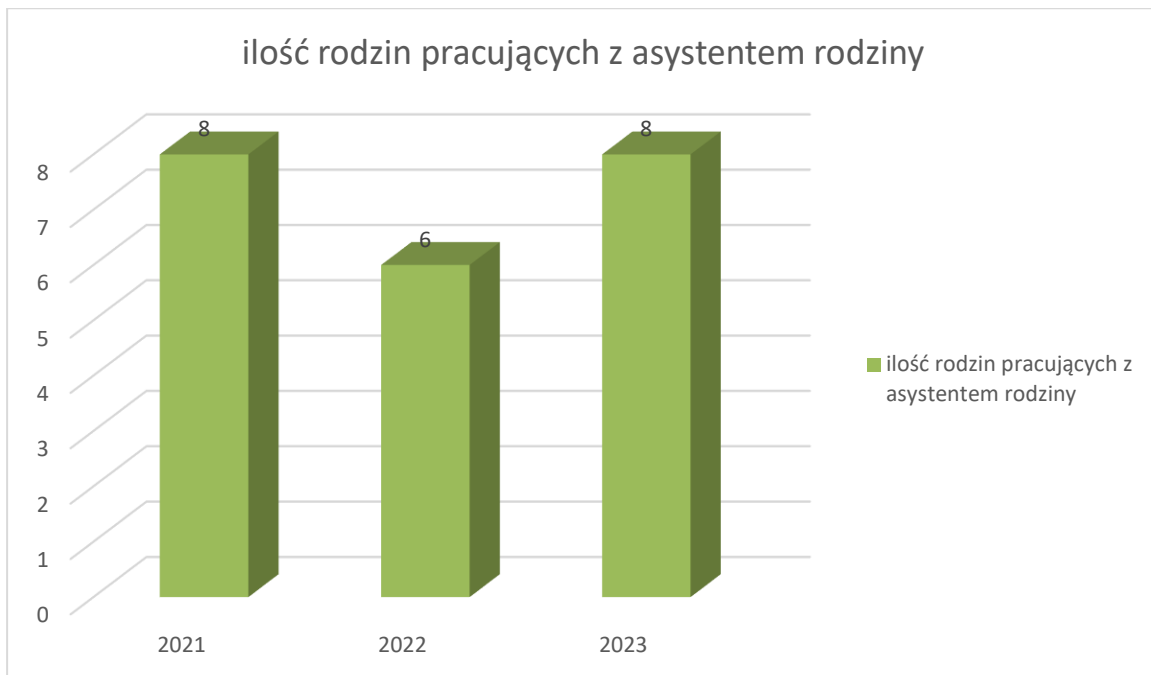
Klienci korzystający z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kołaczku, to głównie osoby bierne zawodowo, niepełnosprawne, długotrwale chore, a także nieradzące sobie w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego. Istotną rolę w działalności GOPS odgrywa praca socjalna, która jest działalnością zawodową mającą na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie. Problemy w rodzinach wynikają między innymi z niskich kompetencji wychowawczych, rozbicia rodziny, przemocy, uzależnień.

Według analizy pracowników socjalnych w 2023 roku bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych występowała w 17 środowiskach, przy czym znaczna część tych rodzin przy zapewnieniu wsparcia GOPS jest w stanie zapewnić dzieciom właściwe warunki do rozwoju.

Istnieje jednak zagrożenie, w przypadku braku współpracy i chęci zmian u rodziców, że dzieci będą musiały zostać umieszczone w pieczy zastępczej. Każdorazowo decyzję o umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej podejmuje właściwy Sąd.

Z danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie wynika, że do końca 2014 r. pieczę zastępczą objęte było 1 dziecko z terenu Gminy Kołaczko, które przebywało w rodzinie zastępczej, w 2023 roku pieczę zastępczą objętych było 9 dzieci, a obecnie 14 dzieci. Poza sytuacją śmierci rodziców 1 dziecka, pozostałe 13 dzieci zostało umieszczonych w pieczy zastępczej ze względu na nieprawidłowości w funkcjonowaniu biologicznych rodzin.

Rodziny borykające się z problemami otrzymują wsparcie pracowników socjalnych, a z rodzinami mającymi największe problemy związane z wypełnianiem funkcji opiekuńczo-wychowawczych i prawidłowymi relacjami w rodzinie, pracuje asystent rodziny.

Wykres 4: Ilość rodzin pracujących z asystentem rodziny.

Źródło: dane własne GOPS.

Od 2017 roku praca asystenta rodziny obejmuje zadania wynikające z ustawy z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, zwłaszcza w odniesieniu do kobiet posiadających zaświadczenie o ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniu, albo nieuleczalnej chorobie zagrażającej życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. W ramach w/w ustawy nazywanej ustawą „Za życiem” wypłacono jednorazowe świadczenia w wysokości 4.000, 00 zł :

- 2021 rok – 1 świadczenie,
- 2022 rok – 3 świadczenia,
- 2023 rok – brak wypłaty świadczenia,
- 2024 rok – 1 świadczenie.

Działania na rzecz dziecka i rodziny w Gminie Kołaczkowo realizują w szczególności następujące instytucje, wykazane poniżej:

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Praca socjalna, wsparcie materialne i niematerialne rodzin, praca asystenta rodziny
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Wsparcie terapeutyczne, realizacja programów profilaktycznych i edukacyjnych
Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy domowej	Wsparcie i pomoc dla rodzin w przezwyciężeniu problemu przemocy, edukacja
Placówki oświatowe	Działalność edukacyjno-wychowawcza, wsparcie psychologiczno-pedagogiczne, realizacja programów edukacyjnych
Gminny Ośrodek Kultury	Działalność kulturalna, edukacyjna
Placówki służby zdrowia	Działalność w zakresie profilaktyki i opieki zdrowotnej

IV. Adresaci programu.

Odbiorcami Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Kołaczkowo są przede wszystkim rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Takich beneficjentów Programu wskazuje ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Adresatami działań wspierających mogą być również kobiety w ciąży i ich rodziny, którzy spełniają kryteria zawarte w ustawie „Za życiem”. Uzupełniający charakter będą miały działania powszechnie skierowane do rodzin lub ich członków – beneficjentów programów i przedsięwzięć organizowanych przez Gminę, a pośrednio także kadra pracowników zaangażowanych w bezpośrednią pomoc rodzinom doświadczającym trudności w wychowaniu i opiece nad dziećmi. Głównymi przyczynami obniżającymi wydolność wychowawczą rodziców są w szczególności: uzależnienia i współuzależnienia, bezrobocie, przewlekłe choroby psychiczne i somatyczne, niepełnosprawność, agresja, brak pozytywnych wzorców i nabytych umiejętności, niedojrzałość emocjonalna i społeczna.

Na sytuację rodziny wpływa jej niewydolność opiekuńczo-wychowawcza, narastające nierozwiązane problemy, niska zaradność życiowa rodziców i opiekunów, co może skutkować umieszczeniem dziecka w pieczy zastępczej.

Rodziny biologiczne, które z różnych przyczyn przejawiają trudności w opiece i wychowaniu dzieci, objęte są wsparciem asystenta rodziny. Celem głównym działań podejmowanych przez

asystenta rodziny jest uświadomienie rodzinie jej ograniczeń i możliwości, a przez to motywowanie do podjęcia działań umożliwiających rozwiązanie problemów i poprawę funkcjonowania rodziny, by nie doszło do umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej.

Okres współpracy asystenta rodziny z rodziną objętą wsparciem zależy od natężenia problemów i bieżących potrzeb rodziny, a także faktycznego zaangażowania rodziny we współpracę.

V. Analiza SWOT

Realizacja lokalnego Programu

Mocne strony	Słabe strony
-realizacja programów osłonowych i profilaktycznych, -współpraca pomiędzy instytucjami działającymi na rzecz rodziny, -wyszkolona kadra pracowników, -otwartość na współpracę ze środowiskiem lokalnym, -zabezpieczenie środków w budżecie gminy na realizację zadań z zakresu wspierania rodziny, - zatrudnienie asystenta rodziny.	-brak psychologa, -zbyt mała aktywność i chęć współpracy rodzin, -brak wczesnej diagnozy problemów rodziny, - zbyt małe środki finansowe na szerszą skalę działań na rzecz rodziny.
szanse	Zagrożenia
-możliwość pozyskania środków z zewnątrz, -rosnąca świadomość społeczna, -zatrudnienie psychologa.	-złożoność problemów rodzin, -brak współpracy, -zatrącanie rodzinnych wartości, -degradacja wartości rodzinnych, -niespójność przepisów prawa.

VI. Cele Gminnego Programu Wspierania Rodziny.

1. Cel główny programu:

Stworzenie optymalnych warunków wychowywania dzieci w środowisku rodziny biologicznej i wspieranie rodzin dysfunkcyjnych poprzez prowadzenie działań i tworzenie warunków sprzyjających prawidłowemu wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz wspieranie rodzin oczekujących narodzin dziecka szczególnie z wadą letalną oraz wychowujących dzieci z taką wadą.

2. Cele szczegółowe programu:

- poprawa funkcjonowania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej,
- podniesienie kompetencji wychowawczych rodziców,
- zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- wsparcie rodzin biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej,
- koordynacja wsparcia kobiet w ciąży i ich rodzin oraz rodzin z dzieckiem ze zdiagnozowanym ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniem, czy nieuleczalnej chorobie zagrażającej życiu dziecka, powstałej w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu,
- zabezpieczenie podstawowych potrzeb materialno-bytowych dziecka i rodziny.

Cele zostaną osiągnięte przez realizację następujących zadań:

Lp	Cel	Zadania
1	Poprawa funkcjonowania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.	-współpraca wszystkich instytucji działających na rzecz rodziny, -rozwijanie systemu wsparcia oraz poradnictwa specjalistycznego, -wspieranie rodzin w celu odzyskania zdolności do prawidłowego funkcjonowania rodziny, - wzmacnianie rodzin pracą z asystentem rodziny, - doskonalenie zawodowe kadry pomocy społecznej
2	Podniesienie kompetencji wychowawczych rodziców.	-organizowanie szkoleń, konferencji, kursów dla rodzin, -organizowanie dla dzieci i młodzieży warsztatów, zajęć o charakterze edukacyjnym, profilaktycznym, - wsparcie ze strony asystenta rodziny, pracownika socjalnego,
3	Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.	-umożliwienie rodzinom skorzystania z dostępnych form pomocy, w tym specjalistycznej, -profilaktyka i edukacja z zakresu przemocy w rodzinie, - monitorowanie sytuacji rodzin, -współpraca z instytucjami działającymi w obszarze przemocy domowej

4	Wsparcie rodzin biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.	- praca asystenta rodziny i pracownika socjalnego z rodziną biologiczną w celu podniesienia kompetencji opiekuńczo-wychowawczych , motywowanie do utrzymywania kontaktów z dzieckiem umieszczonym w pieczy zastępczej, - współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, - pomoc w wychodzeniu z uzależnień rodzicom biologicznym,
5	Zapobieganie wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży i minimalizowanie jego skutków.	- organizowanie wypoczynku letniego, - organizowanie zajęć edukacyjnych, profilaktycznych, sportowych w czasie wolnym, - tworzenie i realizacja programów i projektów dla dzieci i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, - organizowanie dodatkowych zajęć dydaktyczno-wychowawczych dla dzieci i młodzieży z trudnościami, - prowadzenie zajęć w świetlicach szkolnych, środowiskowych i wiejskich.
6	Koordinacja wsparcia kobiet w ciąży i ich rodzin oraz rodzin z dzieckiem ze zdiagnozowanym ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniem, czy nieuleczalnej chorobie zagrażającej życiu dziecka, powstałej w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.	-rozpowszechnianie informacji o dostępnych placówkach służby zdrowia i poradniach specjalistycznych dla dzieci, - wsparcie rodzin w zakresie informacji i poradnictwa, - pomoc asystenta rodziny,
7	Zabezpieczenie podstawowych potrzeb materialno-bytowych dziecka i rodziny.	- udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej, - wypłata świadczeń dla rodzin z dziećmi, - zapobieganie niedożywieniu dzieci, - pomoc w zapewnieniu odpowiednich warunków lokalowych,

VII. Realizatorzy/partnerzy Programu.

Realizatorami Programu będą:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespół Interdyscyplinarny d/s przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- Szkoły z terenu Gminy Kołaczkowo,
- Gminny Ośrodek Kultury,
- Organizacje i Stowarzyszenia.

VIII. Źródła finansowania Programu.

Zadania mogą być finansowane z :

- budżetu gminy,
- budżetu państwa,
- środków pozyskanych z funduszy zewnętrznych /rządowych, pozarządowych, programów celowych i funduszy unijnych/.

IX. Zakładane efekty realizacji Programu.

Realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny ma na celu uświadomienie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, że ich sytuacja może ulec zmianie na lepsze.

Spodziewanym efektem realizacji Programu ma być:

- wzmocnienie rodzin,
- polepszenie sytuacji dziecka w rodzinie,
- maksymalne ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego dzieci i rodzin,
- poprawa funkcjonowania społecznego dzieci, młodzieży i rodzin ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- wzrost umiejętności i kompetencji wychowawczych rodziców,
- rozwój efektywnej współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami realizującymi program wspierania rodziny.

X. Monitorowanie i ewaluacja Programu.

Koordynatorem Programu będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kołaczku, który w terminie do 31 marca każdego roku będzie przedstawiał Radzie Gminy roczne sprawozdanie z realizacji Programu.

W ramach programu GOPS będzie gromadził informacje, które pozwolą na ocenę postępów, zauważenie dalszych potrzeb, by w razie konieczności wprowadzić zmiany w Programie.

Wskazana jest stała współpraca pomiędzy instytucjami, organizacjami w celu zapewnienia jak najlepszych efektów podjętych działań.

Gminny Program Wspierania Rodziny jest dokumentem otwartym i długofalowym. Program będzie podlegał ewaluacji w zależności od rozpoznanych i zgłaszanych potrzeb przez podmioty w nim uczestniczące.

Ewaluacja będzie miała charakter usprawniający i wskazujący kierunki ewentualnych zmian w zapisach Programu. Pozwoli na sprawdzenie efektywności i skuteczności przyjętych założeń oraz sposobu wydatkowania środków przeznaczonych na ich realizację.

Uzasadnienie

Obowiązek podjęcia uchwały wynika z art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej / Dz.U. z 2024 r., poz. 177 ze zm./, w myśl których do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3 – letnich programów wspierania rodziny.

Program zawiera kierunki działań zmierzających do tworzenia warunków dla prawidłowego funkcjonowania i wychowywania dzieci w rodzinach naturalnych.

Celem programu jest przywracanie rodzinom dysfunkcyjnym zdolności do przezwyciężania ich problemów opiekuńczo-wychowawczych przy współpracy systemu instytucjonalnego.